

tovalci manj davka plačevati, veleposestniki se pa huje pritegnili k davkoplačanju, kakor je to predlagal Čeh Stiasny.

Kmetijske raznoterosti.

Vsa salata, zlasti zimska, nam gre v cvet, tožijo mnoge gospodinje. To se pa lahko zabrani, ako se zareže kocenj blizu pod salatino glavo, ko je že namreč ta precej trda postala, z ostrim in tankim nožem do stržena. S tem se vzame salati pol redilne moči in ona se ne more dalje razvijati ter ostane v trdi glavi. Za seme pa pustimo najlepše glave v cvet iti, katerim pa seveda kocenja ne smemo zarezati.

Lišaj pri goveji živini spraviš, ako deneš $\frac{1}{4}$ litra laškega olja in za 20 kr. kafe v eni posodi na peč, da se razstopi. S tem se žival namaže.

Poučni in zabavni del.

Predlog o razlaganju krajevnih imen.

Dolgo že nisem čital članka, v katerem bi bilo nakupičenih toliko predrznih trditev in toliko napak, kakor jih je nasul M. P—i v članek, katerega je prinesel zadnji ponedeljek „Slov. Narod“ (št. 187) v listku z naslovom: „Predlog o mestniku krajevnih imen“. Pisatelj trdi, da se v mestniku pri krajevnih imenih večkrat napačno rabita predloga „na“ in „v“ ter hoče dokazati, da se pri vseh vaseh, ležečih na tleh nekdanjega savskega jezera, rabi v mestniku predlog „v“, ker so novejšje naselbe, in da imajo stare naselbe predlog „na“. Ob enem hoče s tem dokazati, da so Slovenci že od nekdanj tukaj stanovali, še preden si je Sava izglobila strugo proti Litiji in Zagorju, in da so brodarili z Ljubljanskega Grada proti Kamniku še po širokem jezeru. Gospod dr. Kos, ki je pred kratkim v „Izvestjih muzejskega društva“ temeljito dokazal, da so Slovenci prišli še-le v šestem stoletju v svojo sedanjo domovino, bi bil tedaj neusmiljeno pobit.

Toda počasi! Slučajno se rabi pri večini vasij, ležečih v obširnih kotlinah na obeh straneh Ljubljanskega grada predlog „v“ v mestniku, to pa ravno zaradi tega, ker leže v ravnini, dasiravno tudi tu ni to pravilo brez izjeme. Splošno namreč velja pravilo slovničarjev, katere M. P—i zavrača, da pri krajevnem imenu, ki pomeni kak višje ležeči kraj, stoji „na“, za nižje ležeče kraje pa velja „v“. Vendar so bili Slovenci muhasti že od nekdanj in zato ima tudi to pravilo mnogo izjem. Vzemimo le dve vasi prav v zgoraj omenjenih kotlinah. Na ravnem leži vas Vič, in vendar se pravi na Viču; prav v sredi nekdanje jezerske kotline leži pri Domžalah vas Rodica, a pravi se na Rodici, ne v Rodici. Dobi se gotovo še kaj drugih primerov, a ne utegnem jih sedaj iskati. Znani so razlogi, zakaj je bilo prvotnih naselbin več na gričih, kakor na ravnem. Ne vemo pa, kako so se te naselbine sprva imenovale.

Kaj dobro je, da je M. P—i pojasnil, na kak način se je začelo pisati „na“ Studencu. Nekaj enacega je tudi meni znano. Prejšnjemu Šenčurskemu župniku je prišlo

na misel, da vas Olševек leži više, kakor sosednje vasi. Naznanil je tedaj uradno okrajnemu glavarstvu in škofijstvu, da se vas imenuje Viševек, ne Olševек. V „Catalogus Cleri“ in v uradna pisma je tedaj prišel Viševек. Res, olš ni veliko ondi. Kdo pa more reči da jih pred tisoč leti ni bilo več? Že v 13. stoletju se v listinah vas imenuje Olswic-Olševек, ljudje pa pravijo Vuševк, kar je po dijalektu čisto pravilno nastalo iz Olševек.

Kaj poljzko polje je razlaganje krajevnih imen. Zato se na to polje nihče ne podajaj, kdor nima na nogah trdnih krampežev; na jedni temeljitega jezikoznanstva in na drugi krajevne zgodovine, zajete iz starih, zanesljivih listin. Časi so minuli, da bi dandanes samo ugibali, ali pa opirali se pri razlagah imen na napačne vire.

M. P—i piše, da se je kraj Šmarija pod Ljubljano v 15. stoletju imenoval Zamarje, kakor kaže Valvazorjeva kronika VII. bukve, XXVI. poglavje, stran 700, in da je tu zatiški opat Gerhard podelil župi v Zamariji, Weisskirchen z vsemi vfaranimi vasmí l. 1456. In dalje razlaga tako: „Jednacega izvira je ime Smerjane. Oboje pa Nemec prelaga v St. Marein. Zamarje, kakor Zamarjane, pomeni kraj za bregom barijskega jezera. Vas Zamarje je tudi na Goriškem onostran Ajdovščine. Šmarci, prav Zamarci (Zamorci), se imenujejo sploh vsi seljani onostran barja od Pijave Gorice do Lipoglava. To izvira iz časov, ko je bila še barijska kotlina jezero, v prazgodovinskem času. Iz tega sledi, da je že takrat bival v teh krajih Sloven“.

Mnogo napak, katerih danes ne bomo reševali, je napravil M. P—i v drugih odstavkih, a tu jih je nakupičil, ker je, vedé ali po zmoti, pokazil Valvazorja. Oni zgodovinski podatek, katerega omenja M. P—i, ima Valvazor v 8. bukvh, v 4. oddelku (in ne v VII. bukvh, XXVI. poglavju) na str. 700, in tu poroča Valvazor, da je bil Gerhard stiški opat samo jedno leto (1450—1451), in da je pod njegovim naslednikom, čigar ime se izgubilo, patrijarh Ludovik l. 1456. podaril stiškemu samostanu farno cerkev Belo Cerkev, nedalječ od „Samaría“, z vzemi vfaranimi kraji. Tu stoji tedaj pisano Samaria in to je skrajšano iz Sancta Maria; Slovencu je pa za „Sanct“ pri skrajšanju ostal po navadi samo „Š“, in tedaj: Šmarija, Šmartin, Šmihelj itd. Farna cerkev šmarijska je starodavna in od nekdanj je že posvečena Mariji, in ta je dala ime vasi in okolici, ne pa, da bi bil to „kraj za marjem, hinter dem Ufer“.

Popolnoma neutemeljene so razloge krajev: Vird (Vretje-Quellengebiet), Šujica (Ort im Winkel), Utik-utek Save, Marin, Mirje, Vižmarje, Strahomer itd., a preneumno bi bilo pečati se s tem ričetom.

Pač pa bi bilo dobro, da bi nekoliko ponehale napake, ki se delajo sploh v tožilniku in mestniku s predlogoma „v“ in „na“. Zgodilo bi se, ko bi v imeniku Koledarja družbe sv. Mohorja pri vseh krajevnih imenih stalo v oklepu „v“ ali „na“. Slavno družbino vodstvo naj na vpisovalnih polah poprosi svoje poverjenike, da pri vsakem kraju po izreki ljudstva pridenejo to bese-